

Vai jūs sadarbojaties ar Vācijas uzņēmumiem? Gatavojieties izmaiņām! 2/38/22

Projektu vadītāja ilgtspējas jautājumos
nodokļu konsultāciju nodaļā, PwC Latvija
Alīna Ruskova

2023. gada 1. janvārī Vācijā stāsies spēkā jauns likums "Par piegādes ķēdes uzticamības pārbaudi" ("Likums"). Šajā rakstā – par to, kāpēc šīm jaunajām prasībām jāpievērš uzmanība arī Latvijā.

Kādas būs jaunā Likuma prasības Vācijā?

Likuma mērķis ir novērst riskus, kas saistīti ar iespējamiem pārkāpumiem uzņēmumu piegādes ķēdēs. Šādu likumu ieviešana nav jauna prasība. Piemēram, Francija jau 2017. gadā ieviesa regulējumu, kas uzņēmumiem uzliek pienākumu savās piegādes ķēdēs novērst riskus un nopietnus pamattiesību (cilvēktiesību), cilvēku veselības, drošības un vides pārkāpumus. Nīderlandē kopš 2019. gada ir spēkā uzticamības pārbaudes likums, kas īpaši vērsts pret bērnu darbu, tāpēc uzņēmumiem ir pienākums pārliecināties, vai to piegādes ķēdēs netiek izmantots bērnu darbs.

Vācijas Likums īpašu uzmanību pievērš tieši cilvēktiesību un vides pārkāpumiem, kas aptver plašu iespējamo pārkāpumu spektru. Piemēram, cilvēktiesību vai vides pārkāpums Likuma izpratnē ir:

- piespiedu nodarbināšana;
- verdzība;
- neatļauta bērnu nodarbināšana;
- nevienlīdzīga attieksme;
- neatbilstošs atalgojums;
- rīkošanās ar videi kaitīgiem atkritumiem;
- bīstamo atkritumu eksports.

Sākotnēji (t.i., no 2023. gada 1. janvāra) Likuma prasības būs piemērojamas Vācijas lielajiem uzņēmumiem, kas nodarbina vismaz 3000 darbinieku. Turklāt Likums nenošķir pilnas un nepilnas slodzes darbiniekus, tādēļ Likuma tvērumā ieskaita visus darbiniekus, kas nodarbināti vismaz uz sešiem mēnešiem. Ar 2024. gadu Likuma prasības par piegādes ķēdes pārbaudi būs attiecināmas uz tādiem Vācijas uzņēmumiem, kas nodarbina 1000 darbinieku. Ja uzņēmums reģistrēts ārpus Vācijas, bet ietilpst vienā grupā ar šādu lielo Vācijas uzņēmumu, tad uz šādu uzņēmumu (piemēram, Latvijā, Igaunijā vai citur ārpus Vācijas) attieksies tādas pašas prasības kā uz Vācijas lielo uzņēmumu. Tādējādi, gan šādiem Vācijas lielajiem uzņēmumiem, gan to grupas uzņēmumiem būs pienākums pārbaudīt savu piegādes ķēdi (neatkarīgi no darījuma apjoma un no tā, vai piegādātājs ir saistīta persona).

Piegādes ķēde Likuma izpratnē attiecas uz visām uzņēmuma precēm un pakalpojumiem. Tā ietver visus posmus, kas nepieciešami, lai ražotu produktus un sniegtu pakalpojumus, sākot ar izejvielu iegūvi un beidzot ar piegādi galapatērētājam. Tā ietver arī nepieciešamo pakalpojumu izmantošanu, piemēram, preču transportēšanu vai pagaidu uzglabāšanu.

Kā Likuma prasības piemērojamas Latvijā?

Likuma prasības ir attiecināmas uz pilnīgi visiem piegādes ķēdes posmiem neatkarīgi no tā, vai kāds posms attiecas uz Vācijas teritoriju vai uz kādas citas valsts teritoriju. Tātad, ja Latvijā reģistrēts uzņēmums, piemēram, sniedz transportēšanas pakalpojumus lielam Vācijas uzņēmumam (vai ar to grupā ietilpstošam uzņēmumam ārpus Vācijas), tad uz Latvijas uzņēmumu arī būs attiecināmas Likuma prasības, proti, Vācijas uzņēmums veiks pārbaudes arī par Latvijas uzņēmumu.

Kam būtu jā sagatavojas?

Tā kā Likums paredz stingras prasības attiecībā uz to, kā Vācijas uzņēmumiem mazināt cilvēktiesību un vides pārkāpumu riskus savās piegādes ķēdēs, tostarp risku pārvaldības sistēmas izveidi, regulāru riska analizēšanu un korektīvu pasākumu veikšanu savās piegādes ķēdēs, ir paredzams, ka šādi uzņēmumi ieviesīs stingras pārbaudes visiem saviem piegādātājiem. Jau šobrīd arī Latvijā daudzi starptautiskās grupās ietilpstoši uzņēmumi ir ieviesuši zināmas pārbaudes savās piegādes ķēdēs, bet bieži šīs pārbaudes faktiski nozīmē anketu aizpildīšanu un apliecinājumu parakstīšanu no piegādātāju puses. Likums paredz vēl stingrāku prasību ieviešanu, jo nepieļauj atbildības pārvirzīšanu uz piegādātājiem. Proti, Likuma izpratnē nebūs pietiekami, ja piegādātājs parakstīs apliecinājumu, ka ir veicis pasākumus, kas mazina cilvēktiesību un vides pārkāpumu riskus.

Pēc sarunām ar Vācijas uzņēmumiem saprotam, ka lielākā daļa uzņēmumu ieviesīs faktiskas un detalizētas pārbaudes, lai varētu pierādīt, ka to pārbaudes ķēdes ir uzticamas un ar minimālu cilvēktiesību un vides pārkāpumu risku. Tādēļ, lai gan atbildība ir Vācijas uzņēmuma pusē, mūsaprāt, ja Latvijas piegādātājs Vācijas sadarbības partnerim ir maznozīmīgs un nav gatavs šādām risku pārbaudēm, tad Vācijas uzņēmums potenciāli var atteikties no tālākas sadarbības ar šādu Latvijas uzņēmumu.

Ja strādājat ar Vācijas uzņēmumu (vai ar to vienā grupā ietilpstošu uzņēmumu) un gribat sagatavoties jaunā Likuma prasībām un iespējamām pārbaudēm, aicinām sazināties ar mūsu ekspertiem (Aiju Panki un Alīnu Ruskovu), lai turpmākā sadarbība un pakalpojumu sniegšana būtu iespējama bez pārtraukumiem. Labprāt sniegsim atbalstu arī tad, ja jūsu uzņēmums ietilpst vienā grupā ar Vācijas uzņēmumu un uz jūsu uzņēmumu attiecas Likuma prasības.